

Annelie Nordström: Tal på första maj 2012

Talare

Annelie Nordström
Kommunalarbetareförbundets
ordförande

Datum

1 maj 2012

Omständigheter

Talet har fått rubriken "Dags att släppa in ett nytt lag på planen".

Nu har vi samlats här på Sundspärlan i Helsingborg, vi som tillsammans vill bygga en bättre värld, vi som ser möjligheterna och känner lusten att förändra.

Denna dag, arbetarrörelsens egen dag, samlas människor precis som vi, på många platser över hela världen och demonstrerar för människovärde, arbete, rättvisa och fred.

Människor med liknande ambitioner som vi, men med vitt skilda förutsättningar.

Låt oss nu sända en solidaritetens hälsning, inte enbart till alla möten och demonstrationer i vårt eget land, utan till hela världen.

Till den franska arbetarrörelsen som nu hoppas kunna ersätta högerstyret med en socialistisk president!

Till alla dem som fortsätter den kamp för demokrati och frihet som inleddes under den arabiska våren!

Ja, vi sänder en solidaritetens hälsning till alla de kvinnor och män över hela världen som tar striden för fackliga rättigheter för sig och sina arbetskamrater!

Till folket i Manillas slumområden, som lever i ett land med konstitutionell demokrati, men där politikerna är en del av ett genomkorrumpert samhälle, och där miljontals människor saknar det mest elementära som tillgång till rent vatten och avlopp.

Många på vår jord är förbjudna att demonstrera på Första maj.

Idag går våra tankar särskilt till Syrien, där regimen vänt sig mot sitt eget folk, och med hat och förtryck försöker hålla tillbaka människors längtan efter frihet och demokrati.

Vi kan inte ta någonting för givet. Varken demokrati, rent vatten, eller Första Maj.

Inte ens i Sverige.

Första maj är ingen gammal, självklar tradition, utan ett ställningstagande här och nu.

Så tack allihop för att ni är här och deltar och manifesterar.

Och tack för att jag bjudits in som förstamajtalare.

Som barn var Helsingborg mina drömmars stad.

Om jag någonsin skulle flytta från Halmstad, så var det till Helsingborg.

Här gick min mor på folkhögskola något år efter det att hon anlät till Sverige som krigsbarn från Finland, här friade min far till henne, och här de gifte sig i Stadshuset.

Hit till Helsingborg åkte jag ofta under tonårstiden, bland annat för att köpa något eller åtminstone fönstershoppa på HM som fanns här, men inte hemma på den tiden.

För 12 kronor kunde man få en tågbiljett och det kostade inte många kronor att ta färjan över sundet för att handla ost, lakritsremmar och pölser.

Ja, mycket har förändrats sedan den tiden...

Om min förkärlek för Helsingborg berodde på stadens charm, eller på mina begränsade erfarenheter av andra platser vet jag faktiskt inte.

Det jag vet är att drömmar har betydelse för oss människor.

Vare sig de handlar om ett barns dröm om att få flytta till Helsingborg, eller om en vuxendröm om ett jämlikt samhälle.

Drömmar är viktiga. Utan drömmar dör vi. Drömmar kan försätta berg om de omsätts i handling, och det är just det som är politik när den är som bäst.

Hur står det till med drömmarna i Sverige idag? Har vi några gemensamma drömmar och visioner om vårt land nu och i framtiden? Vad vill vi med vårt samhällsbygge? Tror vi på politikens möjligheter att utveckla och förbättra?

Politik är att vilja.

Men den sittande regeringen vill ingenting.

Det senaste året har varit en uppvisning i politikens frånvaro och marknadens tillkortakommanden.

I min bransch, välfärdsbranschen, har skandalerna duggat tätt.

2011 kommer att gå till historien som året då alla pratade om vanvården i äldreomsorgen; om obemannade vårdavdelningar, liggsår och undernäring...

För oss i Kommunal kom inte skandalerna som någon överraskning. Vi har larmat länge om tillståndet i välfärdens kärna.

Så går det när marknadskrafterna får härja fritt, och huvudmännen inte tar sitt ansvar.

När äldre hjälplösa människor görs till kunder på en marknad.

När prispess och orimliga krav på flexibilitet blir viktigare än vårdkvalitet, medmänsklighet och respekt.

När vårdbiträden och undersköterskor tvingas springa i korridorerna på äldreboendena, men ändå inte hinner hjälpa alla gamla på toaletten, så de tvingas ha blöja på.

När minutstyrningen hindrar hemtjänsten från att stanna och prata en stund och bryta isoleringen hos en ensam pensionär.

Ja, då är det något som är väldigt fel.

När unga människor blir vår tids daglönare. Ni vet de som stod med mössan i hand...

Nu ligger de på nätterna och väntar på sms om ett tillfälligt påhugg.

När en allt större del av vår gemensamma välfärd bärs upp av människor med otrygga anställningar folk som städslas timma för timma.

Och när arbetsgivarna vill sänka ingångslöner och status, och göra fler och fler arbetstagare till utbytbara kuggar i flexibilitetens maskineri.

Ja, då är vi inne på fel väg.

När våra gemensamma tillgångar reas ut. Och vi alla blir förlorare. När vårdcentraler, skolor, förskolor och äldreboenden säljs ut. När våra gemensamma skattepengar får vingar och försvinner ut ur landet som vinster i riskkapitalbolagens egna fickor, till skatteparadis långt borta.

Ja då är det något som är fel. Då är det som att politiken abdikerat. Det är ovärdigt ett välfärdsland som vårt.

När taket i sjukförsäkringarna är så lågt, att fler och fler väljer att försäkra sig individuellt, och tilliten till det gemensamma sociala skyddsnätet långsamt krackelerar.

När allt färre vill ta arbetsgivaransvar, därför att det är obekvämt att ta ansvar, och man istället hyr in bemanningsföretag och skyddslösa f-skattare i välfärdens tjänst.

Ja, då är det illa.

Då är det något i välfärdssamhället Sverige som löpt amok. Då har det blivit ett

underskottssamhälle:

Det är underskott på tid för omsorg, underskott på kvalitet och tillgänglighet, underskott på tillit till det gemensamma. Underskott på människovärde. Underskott på politik!

Det här är ingen science fictionbeskrivning, mina vänner – utan en verklighet som jag dagligen möter i mitt uppdrag som facklig ledare.

Och jag vet att den verkligheten även finns här i Helsingborg. Som bemanningsskandalen till exempel,

Ett riktigt skräckexempel som ni kunnat läsa om i lokalpressen.

Ja, samhällsklimatet har blivit tuffare.

Osäkerheten, otryggheten och rädslan breder ut sig på våra arbetsplatser. Rädslan för att säga ifrån, rädslan för att gå med i facket, rädslan för att betraktas som illojal.

Man kan ju bli av med jobbet. Och det vill ingen riskera.

I Kommunal har vi fått samma situation som vi hade i fackets barndom i början av 1900-talet. Vi får återigen jobba hårt för att anställda ska vilja organisera sig, och teckna kollektivavtal. Det är samma fajt nu som då. Historien går igen.

Finansminister Anders Borg brukar skryta med att Sverige har EU:s mest välskötta finanser. Att vi klarat skuldskrisen bra jämfört med andra länder i Europa.

Och visst är det bra! Jämfört med Grekland, Irland och de andra ligger Sverige bra till.

Men vi har fått underskott på annat.

Klyftorna har ökat. Skillnaderna har blivit större. Sverige har blivit mer ojämnt och delats upp i de som har, och de som inte har.

Vid sidan av mitt första majmärke har jag en majblomma.

Köpt av en liten tjej utanför Hallonbergens tunnelbanestation norr om Stockholm.

Hon bor i det enda landsting i Sverige som inte ger en enda krona i bidrag till barn som behöver glasögon.

Enligt Majblommans riksförbund tvingas över 10 000 barn med synfel i vårt land att avstå från glasögon därför att deras föräldrar inte har råd.

Om man vill få en bild av hur fattigdomen ser ut i Sverige 2012 finns det mycket information att hämta i de ansökningar om ekonomisk hjälp som skickats till Majblomman.

De finns att läsa på nätet och de handlar om sånt som är självklarheter för de flesta av oss; som att ha råd att köpa en större säng till ett växande barn, att ordna ett födelsedagsfirande för sitt barn med tårta och paket, att köpa nya glasögon eller en vinterjacka.

Så ser barnfattigdomen ut 2012.

Och den ökar.

13 procent av Sveriges barn lever i fattiga familjer, enligt Rädda Barnen. Detta är en skam för vårt land.

Utan politik kan vi inte bygga det jämlika samhället!

Att tro på politik som förändringsverktyg är ett drag som är utmärkande för människor som står för jämlikhet.

Marknadens mål är alltid vinstmaximering och det ger ingen jämlikhet.

Det är därför den moderatledda regeringen vill ha mindre politik och mer marknad, de är helt enkelt inte intresserade av jämlikhet.

Men det intresset har arbetarrörelsen!

Vårt främsta mål är just jämlikhet, därför att jämlikhet är bra både för människorna och för samhället i stort.

För att åstadkomma ökad jämlikhet i Sverige behövs ingen revolution, det handlar snarare om en ständig ström av reformer i en bestämd riktning och att alla individer som kan välja, väljer det som leder mot ökad jämlikhet.

Om drygt två år är det val igen.

Då har vi chans att välja en bättre väg.

Sverige kan bli världens mest jämlika land!

Den goda nyheten är att vi faktiskt har ett försprång jämfört med andra länder.

Trots sex år med borgerligt alliansstyre har Sverige ett försprång.

Trots alla brister jag talat om, är vi fortfarande världsledande när det gäller generell välfärd och kvinnors deltagande i arbetskraften.

Och det är i mångt och mycket Socialdemokraternas förtjänst. Vi lade grunden.

En absolut förutsättning för att kvinnor ska kunna förvärvsarbета är våra välfärdstjänster. Barnomsorgen och äldreomsorgen är tillsammans de viktigaste välfärdstjänsterna ur ett jämställdhetsperspektiv. De gör det möjligt för kvinnor att arbeta utanför hemmet; att vara självförsörjande.

Min bestämda uppfattning är att välfärdstjänsterna har haft en fundamental betydelse för jämställdhetens utveckling i Sverige så här långt.

Det är tack vare årtionden av socialdemokratisk politik som vi kvinnor kan förvärvsarbета i den utsträckning som vi faktiskt gör.

Sverige var tidigt ute med att bygga ut den offentligt finansierade äldreomsorgen.

Länge hade vi en klar tätposition, jämfört med andra länder i världen.

Men nu är Sverige inte längre bäst i klassen när det gäller äldreomsorg.

I sin senaste lägesrapport, som bygger på siffror från OECD, konstaterar Socialstyrelsen att i länder som Nederländerna, Belgien, Norge, Danmark, Schweiz och Island får en större andel äldre plats på äldreboenden eller får hemtjänst.

I Sverige däremot, minskar tillgången på äldreomsorg. Under loppet av 30 år har andelen av befolkningen som är 80 år och äldre, som får offentlig äldreomsorg nästan halverats, från 62 procent 1980, till 35 procent 2009.

Antalet anhöriga som vårdar äldre har däremot ökat. Från 40 procent till 65 procent de senaste 20 åren.

Enligt en undersökning från Kommunal har cirka 100 000 personer gått ner i arbetstid eller helt slutat arbeta för att vårda en anhörig.

Här handlar det om hjälp med sysslor som städning, matlagning, matinköp, tvätt, bad, dusch.

Oftast är det döttrarna som utför detta obetalda omvårdnadsarbete.

Arbete, som varken ger lön eller är pensionsgrundande.

Kvinnor, vi har all anledning att se upp för de här fällorna som vi tog oss ur på 70-talet.

De kan slå till igen.

Vi kämpade hårt för vår frihet, barnomsorgen och rätten till en egen inkomst.

Vår kamp har bidragit till Sveriges försprång i jämställdhets- och välfärdsplanen.

Vårt land i Europa kommer att behöva satsa stora skattepengar för att bygga upp en fungerande äldreomsorg för sin allt mer åldrande befolkning de närmaste åren.

Sverige har ett kunnande och försprång som är värt att värna.

Det ska vi inte slarva bort.

Visst är det glädjande att se att socialdemokratin äntligen fått vind i seglen, att partiet har repat nytt mod och är på gång igen!

Sverige behöver ett maktskifte!

Den borgerliga regeringens politik har prövats i sex år.

I både högkonjunktur och lågkonjunktur har den prövats. Och deras så kallade arbetslinje har misslyckats:

Sedan Reinfeldt och Borg tog över rodret 2006 har antalet personer som varit arbetslösa i mer än två år ökat med 175 procent.

Från knappt 25 000, till över 69 000 personer idag.

Samtidigt saknar två av tre arbetslösa rätt till a-kassa.

De borgerliga partierna påstår att arbetslösheten beror på för mycket trygghet, på att arbetsviljan är för låg, och att det inte lönar sig att arbeta.

Det är därför de har försämrat a-kassan och skurit ner arbetsmarknadsutbildningen.

Men problemet är inte att de arbetslösa inte söker jobb!

Problemet är att det finns för få jobb att söka, och att alltför många saknar rätt utbildning för de jobb som finns och för de jobb som kommer.

Mer än en tredjedel av de arbetslösa mellan 16 och 19 år saknar exempelvis gymnasieutbildning. Och var fjärde elev som har påbörjat en gymnasieutbildning hoppar av eller avslutar utbildningen med ofullständiga betyg.

Detta säger något om var problemet ligger.

Nu har vi provat det moderata receptet.

Nu har vi facit på hand:

Vi vet att jobb inte uppstår genom att man försämrar villkoren i arbetslöshetsförsäkringen.

Vi vet att det inte blir fler jobb genom att ingångslönerna för unga människor sänks till oanständigt låga nivåer.

Och vi vet att jobb inte uppstår genom jobbskatteavdrag.

Nu behövs det en offensiv och ansvarsfull politik för full sysselsättning. Det är dags att bänka Reinfeldt och Borg, och skicka ut Löfven och Andersson på plan.

Socialdemokraterna vet att jobb inte skapas av sig självt. Att arbetslöshet bara kan bekämpas genom samhällsinsatser för fler jobb och bättre utbildning.

De vill föra en modern tillväxtpolitik som bygger på kompetens, forskning och innovationer, som stärker Sveriges konkurrenskraft och gör att svenska företag kan konkurrera genom kvalitet, kunskap och förnyelse.

Andersson och Löfven vill få fart på näringslivet och den privata sektorn, något som också är nödvändigt för den offentliga sektorn.

Sverige (och Helsingborg) behöver byta politiskt lag! Helsingborgs IF är svenska mästare, och det ska Socialdemokraterna också bli!

Just nu är det rörigt på svensk arbetsmarknad. Kommunal befinner sig mitt i smeten. Men innan jag berättar om varför vi bråkar vill jag klargöra följande:

Mycket på svensk arbetsmarknad har onekligen blivit tuffare de senaste åren.

Men när det gäller lönerna har parterna lyckats leverera hyfsade resultat.

I princip alla löntagare har fått reallöneökningar.

Detta är unikt i världen, och talar för att den svenska modellen verkligen är värd att kämpa för.

Men vi har inte lyckats när det gäller kvinnors löner!

Här råder det fortfarande ojämställdhet.

Och mönstret är det samma vare sig du är arbetare, akademiker eller tjänsteman;

Ju fler kvinnor inom ett yrke eller en sektor, desto lägre löner.

Det är om detta Kommunal bråkar.

År 2010 tjänade kvinnorna i vårt land i genomsnitt 85,7 procent av männens löner.

I kronor räknat är skillnaden 4 400 kronor. Varje månad.

På ett år tjänar män i genomsnitt 58 200 kronor mer än kvinnor, vilket motsvarar matkostnaden för en hel barnfamilj!

Det är alltså inga små summor vi talar om.

Omräknat i verklig sysselsättningsgrad är skillnaderna ännu större.

Varför värderas det lägre att vårda barn, gamla och funktionshindrade, än att reparera bilar?

Varför tjänar en bilmekaniker 2 400 kronor mer i månaden än en undersköterska i äldreomsorgen, trots att de har likvärdig utbildning?

Jag tror inte det är någon, som har ett vettigt svar på den frågan – för det finns inget.

Värdediskrimineringen är inte riktad mot individer, utan mot hela yrkesgrupper och sektorer. Därför drabbas även de män som jobbar i kvinnodominerade branscher.

I förlängningen innebär det att hela branscher blir oattraktiva för alla.

Därmed cementeras den yrkessegregerade arbetsmarknaden ännu mer...

I den pågående avtalsrörelsen tycker Svenskt Näringsliv, livligt påhejade av Medlingsinstitutet, att kvinnorna på svensk arbetsmarknad ska nöja sig med samma påslag som industriarbetarna och bilmekanikerna, uträknat i procent.

Men Sveriges kvinnor är inte nöjda med det.

Vi kan inte försörja oss på procent.

Vi lever av kronor.

Det är för kronorna man köper mjölk, vinterjackor och glasögon till sina barn.

Vi kräver lika många kronor som männen. Det är vi nöjda med.

Det är det här vi i Kommunal bråkar om. Det är det här vår fackliga kamp just nu handlar om. Om jämställda rättvisa löner rätt och slätt.

I ljuset av direktörernas fallskärmar, bonusar och miljonmånadslöner ter sig vår kamp fnuttig. Ändå blir det sånt liv på slipsgubbarna.

Men vi tänker inte ge oss.

Så det så!

Jag tror på jämlikhet!

Men glöm inte att jämlikhet år 2012 inte skapas av samma insatser, som det gjordes när Per Albin Hansson formulerade metaforen om Folkhemmet.

Allt har sin tid.

Detta har vi ofta svårt att acceptera.

Vi är jättebra på att tänka nytt om våra egna hem, bygga nya kök som vi inte använder, altaner som vi inte hinner sitta på, och vardagsrum där vi utmattade somnar framför TVn.

Men ve den politiker som vill renovera vårt gemensamma folkhem!

Vi bor inte i en röd liten stuga längre. Det var inte bättre förr. Allt har sin tid.

Vi i arbetarrörelsen sjunger ”Vi bygger landet”, men är det någon som vet vad ”rem och pistong” betyder? Egentligen!?

Jag anar att det handlar om något slags maskin i en fabriksbyggnad.

De manliga kroppsarbetarna på sågverk och fabriker, såsom de avporträtteras på Albin Amelins tavlor, finns ju inte längre. Sådant arbete har numera automatiserats eller outsourcats till Kina.

2012 års kroppsarbetare, för de finns fortfarande – är en undersköterska i äldreomsorgen som går på delade turer.

Det gäller att bejaka samhällsförändringarna när vi bygger landet;

I alla tider har samhället förändrats.

Och det har i stort sätt varit positivt.

Vi får inte låta våra rädslor ta överhanden.

Rädslor för det nya, för det främmande. Rädslor för det vi inte kan kontrollera.

Intolerans och främlingsfientlighet får inte slå rot.

Utöyamassakern, Marseilleskjutningarna och hedersmordet i Landskrona ska inte få oss att backa från övertygelsen om ett öppet, inkluderande samhälle där fler deltar. Där alla har en plats.

När vi bygger 2000-talets folkhem välkomnar vi de unga, muslimerna, regnbågsfamiljerna, Svensson och alla andra i vårt avlånga, brokiga, underbara

land.

Vi lär oss av Stoltenberg och de andra i vårt grannland Norge, att hålla fast vid öppenheten, hålla fast vid demokratin, hålla fast vid övertygelsen om alla människors lika rätt och värde. Oavsett allt.

Vårt folkhem kommer att bli en alldeles fantastisk skapelse!

Och nu mina vänner, kära Helsingborgare, övergår detta Första majtal i ett hyllningstal till en kär gammal arbetarrörelsevän som fyller 100 år i år, nämligen ABF – Arbetarnas bildningsförbund. Kan Christian Lindgren komma upp på scenen.

Vad vore fackföreningsrörelsen och den radikala politiken utan sitt bildningsförbund ABF, folkets skola, studiecirkelns uppfinnare, mångkulturens förkämpe, Hantverkets övningsarena, stället som bjuder in oss alla att prova på ett nytt språk, möta ett okänt land eller ett nytt knypplingsmönster. Gemenskapen där jag och tusentals andra har lagt grunden till vårt fackliga kunnande om medbestämmande, arbetsmiljö och rättvisa. En åldring som repat mod och nu står har en stor Öppenhet mot framtiden, det nya och okända men med fötterna stadigt i den värdegrund som kittar oss samman i arbetarrörelsen.

Ett stort grattis till 100-åringen ABF!

Ni som känner mig vet att jag älskar att sjunga. Kampsånger är jag särskilt förtjust i. Så nu blir det allsång till ABFs ära!

Men vi ska inte sjunga Ja, må de leva i hundra år till,

utan vi ska sjunga en helt ny version av den gamla slagdängan Vi bygger landet, som vi i Kommunal med varsam hand låtit modernisera, till något som passar 2000-talets samhällsbyggare, det vill säga alla vi.

Rem och pistong är förpassat till arkiven och istället sjunger vi bland stugor och betong!

”Vi bygger landet 2.0” är Kommunals hundraårsgåva till er ABF. Vi vet att ni just nu håller på att uppdatera Tidens Sångbok, och här får ni en text att

förvalta, så nykomponerad och rykande fräsch att den aldrig tidigare har
sjungits publikt. Uruppförandet blir här och nu i Helsingborg, denna härliga
Första Maj 2012.

Har ni texten allihop? Bra.

Och kom ihåg att arbetarrörelsen inte hör historien till. Vårt samhällsbygge är
inte ett avslutat kapitel.

Framtiden och drömmarna tillhör oss. Nu tar vi nya tag! Nu bygger vi landet!

Vi bygger landet, i gärning och ord

där andra gick före, och plöjde vår jord

skapade livet, och arvet de gav

i stad och på landet, från skogar till hav

Vi är de människor

som utgör landet

Det är du, och jag, och vi

som skapar framtid

som föder glädje.

Ja det är vi som ger det liv

Malmen ur berget som smiddes till stål

Timret ur skogen och skolornas mål

omsorg om gamla, om städning och mat

byggde tillsammans en välfärdens stat

Vi är de människor...

Frisk eller sjuklig, en fattig eller rik

En mänska är alltid en människa lik

En främling en släkting, en hungrande i nöd

Alla har del i vårt dagliga bröd

Vi är de människor...

Hör hur det sjunger bland stugor och betong

hör hur det växer till framtidens sång

Drömmen om rättvisa, frihet och fred

kan blott besannas när många går med

Vi är de människor

som utgör landet

Det är du, och jag, och vi

som skapar framtid

som föder glädje.

ja det är vi som ger det liv.

Taggar

1 maj, 2010-tal, 2012, Fackförbund, Kommunalarbetareförbundet, Kvinna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/annelie-nordstrom-tal-pa-1-maj-2012-dags-att-slappa-in-ett-nytt-lag-pa-planen>